

1. ΚΕΙΜΕΝΟ: Είμαστε Ελεύθεροι;

«Η ελευθερία δεν κραυγάζει. Βιώνεται»

Η γύρω από την ελευθερία φιλολογία κρατάει από την προϊστορία. Για κανένα άλλο ιδανικό δεν έγιναν τόσσοι πόλεμοι, δεν χύθηκε τόσο αίμα. Στ' όνομά της καταστράφηκαν έθνη και πολιτισμοί. Υψώθηκαν σημαίες και στήθηκαν σύνορα.

Ο εγκυκλοπαιδικός ορισμός της Ελευθερίας είναι απλός: «Ελευθερία είναι η έλλειψη εξαναγκασμού και καταπίεσης». Συχνά μιλάμε για εθνική, κοινωνική και πολιτική ελευθερία. Για ελευθερία στη σκέψη, στη ζωή, στον έρωτα.

Όμως η ελευθερία δεν μπορεί να έχει εξωτερικά γνωρίσματα. Δεν είναι κάτι που μπορεί να περιγραφεί. Μόνο βιώνεται. Όσο κι αν φαίνεται παράξενο δεν μπορεί κανείς ούτε να προσφέρει ούτε να στερήσει την ελευθερία. Μερικές φορές ο δούλος θα μπορούσε να είναι πιο ελεύθερος από τον δυνάστη. Ένας υπόδουλος μπορεί να είναι εσωτερικά ελεύθερος, ένας τύραννος ποτέ.

Το παραπάνω δεν αποτελεί αντίφαση. Είναι μια πραγματικότητα. Η ελευθερία αποτελεί εσωτερική υπόθεση του κάθε ανθρώπου. Δεν κατακτιέται με πολέμους, δεν χάνεται με ήττες. Θα γίνουμε πραγματικά ελεύθεροι όχι όταν καταργηθούν τα σύνορα ανάμεσα στους λαούς της γης, όπως ονειρεύονται οι ποιητές, αλλά όταν **καταργηθούν** τα σύνορα ανάμεσα στους ανθρώπους. Όταν το Εγώ συναδελφωθεί με το Εσύ. Η μεγάλη αυτή στιγμή δεν περιμένει κανένα κατακτητή. Ίσως έρθει όταν δε θα υπάρχει πια ανάμεσά μας κατακτητής.

Στην εποχή μας μπορούμε να μιλούμε με σιγουριά για ελεύθερα έθνη, αλλά με δυσκολία για ελεύθερους ανθρώπους. Αλλά πώς μπορούν να υπάρχουν τα πρώτα χωρίς τους δεύτερους;

Δεν αρκεί μόνο η ελεύθερη πατρίδα για να είναι κανείς ελεύθερος. Όταν δεν **αλλοτριώνεσαι** από τη σκλαβιά που σε υποχρεώνουν, είσαι ελεύθερος. Όταν δε μπορείς να βιώσεις την ελευθερία που «κατακτάς» ή που σου προσφέρεται, είσαι σκλάβος.

Σ' όλα τα ελεύθερα και μη καθεστώτα υπάρχουν διάφορες «κοινωνικές υποχρεώσεις» που υποχρεώνουν στην ομαδοποίηση και αγελαδοποίηση της ζωής μας. Ακόμα και οι προτιμήσεις στο ρουχισμό (μόδα), στην επίπλωση του σπιτιού, στον τρόπο συμπεριφοράς και επικοινωνίας προκαθορίζονται από κάποιες έξω από

μας σκοπιμότητες. Αυτή η ισοπέδωση και δρομολόγηση της ζωής μας σε προκατασκευασμένα καλούπια μας **καταντά** άβουλες μαριονέτες που κινούμαστε και εκφραζόμαστε μηχανικά. Και οι μαριονέτες ποτέ δε μπορεί να είναι ελεύθερες.

Μέσα σ' έναν τέτοιο περίγυρο ελευθερίας δεν υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες βίωσης της ελευθερίας όσο κι αν μερικές φορές εκδηλώνουμε κραυγαλέα την πίστη μας σ' αυτή. Το μόνο που μας απομένει να κάνουμε, όσοι διατηρούμε μέσα μας την αίσθηση της πραγματικότητας, είναι η διακριτική απομόνωση του εαυτού μας από το συμβατικό τρόπο ζωής, όχι βέβαια σε σημείο που να κινδυνεύουμε να χαρακτηρισθούμε «απροσάρμοστοι» όπως ο Μιχαλιός του Καρυωτάκη. Γιατί μετά η σύγκρουση δε θα μας επιτρέψει τη διαβίωση. Αλλά διατηρώντας την αίσθηση του μέτρου να ζούμε νιώθοντας σαν τους «ελεύθερους πολιορκημένους» του Σολωμού.

Ο μεγάλος τραγικός ποιητής μας Ευριπίδης είχε πει κάτι που παραμένει και σήμερα τόσο αληθινό: «σκλαβιά είναι να μη λείει κανείς όσα σκέπτεται». Πόσοι αλήθεια σήμερα, ύστερα από τόσες κατακτήσεις και προόδους στα ανθρώπινα δικαιώματα, μπορούν να πουν ελεύθερα αυτά που σκέπτονται;

Το θέμα είναι αρκετά μεγάλο για να καλυφθεί από ένα μικρό σημείωμα σαν αυτό εδώ, θα πρέπει οπωσδήποτε να επανέλθουμε. Θα χαρούμε πολύ ν' ακούσουμε τις απόψεις των αναγνωστών μας.

Από τον ημερήσιο Τύπο

2. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. 1. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80-100 λέξεις).

(Μονάδες 25)

B. 1. «Η ελευθερία αποτελεί εσωτερική υπόθεση του κάθε ανθρώπου». Χρησιμοποιώντας τη φράση αυτή ως θεματική περίοδο, να αναπτύξετε μια παράγραφο με τα δικά σας επιχειρήματα.

(Μονάδες 10)

B. 2. α. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε μέσα από το κείμενο ένα παράδειγμα επίκλησης στην αυθεντία, το οποίο λειτουργεί ως τρόπος πειθούς.

(Μονάδες 5)

B. 2. β. Με ποιους τρόπους αναπτύσσεται η όγδοη παράγραφος του κειμένου;

(Μονάδες 4)

B. 3. α. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις να παραθέσετε μία συνώνυμή της:

καταργηθούν:

.....

.

αλλοτριώνεσαι:

.....

καταντά:

.....

.....

(Μονάδες 6)

B. 3. β. Ποια είναι η ετυμολογική προέλευση των λέξεων: καταστράφηκαν, ομαδοποίηση, απομόνωση.

(Μονάδες 6)

B. 4. Να ξαναγράψετε την παρακάτω πρόταση μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

«Όσο κι αν φαίνεται παράξενο δεν μπορεί κανείς ούτε να προσφέρει ούτε να στερήσει την ελευθερία».

(Μονάδες 4)

3. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Γ. Σας έχουν καλέσει ως εκπρόσωπο της τάξης σας να συμμετάσχετε σε μία εκδήλωση με θέμα: «Ελευθερία σκέψης». Στην εισήγησή σας να αναφέρετε τις απόψεις για την αξία της ελεύθερης σκέψης και να τονίσετε τους λόγους για τους

οποίους ο άνθρωπος δεν αισθάνεται εσωτερικά ελεύθερος στις μέρες μας (400-500 λέξεις).

(Μονάδες 40)

Σπυροπούλου Μαρία, Φιλολόγος